

DE WERELDBANK is één van die eerbiedwaardige instituties die na de Tweede Wereldoorlog werden opgericht vanuit de overtuiging dat samen diende gewerkt aan een betere toekomst. De heropbouw van de vernielde Europese infrastructuur financieren in het kader van het Marshallplan, was de eerste opdracht. Vandaag is de bank vooral gekend als financier voor ontwikkelingslanden. Maar zij speelde ook een belangrijke rol in de overgang van de oude communistische Centraal- en Oost-Europese landen naar een markteconomie. En tijdens het grote financiële debacle in Azië einde jaren 1990 behoeftde haar tussenkomt voor erger.

De middelen komen van de 181 lidstaten. De Wereldbank is geen gewone bank, maar werkt met middelen die de lidstaten ter beschikking stellen. Die kunnen allen hun stem laten horen. Al klinkt die van de landen uit het Zuiden nog altijd erg zwak en wegen de Verenigde Staten van Amerika, als belangrijkste geld-schieter, het zwaarst door.

De kerntaken van de bank zijn het verstrekken van leningen, giften en garanties aan ontwikkelingslanden, het geven van beleidsadvies en het verlenen van technische assistentie aan ontwikkelingslanden. Dit alles vanuit de bekommernis mee te werken aan het terugdringen van de armoede in de wereld. Hoe komt het dan toch dat onze ngo's die Wereldbank zo kritisch benaderen? Met die vraag trekken we naar de onderzoeksgroep Ontwikkelings-economie van de K.U.Leuven. Professor Jo Swinnen en zijn assistente Nathalie Francken, beiden erg vertrouwd met de Wereldbank, staan ons te woord.

Onder verdenking

De verwijten zijn hen bekend. De Wereldbank is te bureaucratistisch, haar rapporten ideologisch gekleurd en vaak nutteloos, de investeringen komen al te zelden de gewone burger ten goede en de voorwaarden gekoppeld aan de kredieten zouden nefast zijn voor de lokale bevolking. „Het verhaal is uiteraard veel ingewikkelder en kent vele schakeringen”, betogen beide onderzoekers. „Ik ontken geenszins de tekortkomingen en fouten, maar toch vind ik veel van die kritiek wat achterhaald en ten dele ook wel ideologisch”, formuleert Swinnen behoedzaam zijn antwoord.

„Toch blijft ik er bij, de bank levert prima werk. Er is echt hoogstaande competentie aanwezig en de hoog gekwalificeerde medewerkers leveren prima werk. Al is de snelle rotatie soms problematisch. De kritiek berust volgens mij voor een groot deel op fouten uit het verleden. Ik erken graag dat er in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw vaak voorwaarden werden opgelegd die niet het beoogde effect sorteerden. Men ging uit van goede modellen, maar hield er onvoldoende rekening mee dat de institutionele hervormingen niet volgden. Zo werd inderdaad gepleit voor liberalisering van de markt,

Onpersoonlijke mastodont van het Westen of redder der armen in het Zuiden? © Belga

Bankier voor de armen?

Ondanks de klinkende naam is de Wereldbank voor de meesten een illustere onbekende. Onlangs trad ze toch uit de schaduw, zij het in minder fortuinlijke omstandigheden.

Voorzitter Paul Wolfowitz moest opstappen wegens het niet volgen van de regels bij het toekennen van loonsverhoging aan een vriendin. Pijnlijk voor een bank die verweten wordt landen in het Zuiden goed bestuur op te leggen met onhaalbare voorwaarden.

Toon Osaer

Onbekende Wereldbank toch onontbeerlijk

zonder goed in te schatten hoeveel tijd daarvoor nodig was. Men hoopte zo bijvoorbeeld de voedselvoorziening doeltreffender te laten verlopen. In veel van die staten spelen echter de staat of parastaten een determinerende rol, met alle corruptie en ondoeltreffendheid van dien.”

„In plaats van de efficiëntie te verhogen, liep het systeem vast, omdat de instituties – hiertoe reken ik ook de wetgeving – achterwege bleven. Het voedsel raakte niet meer verdeeld. Gevolg: de regering nam onder druk van de problemen opnieuw het initiatief, met alle kwalijke neveneffecten. Maar laat ons eerlijk zijn,” richt hij zich tot zijn medewerkster, „ook de academische wereld maakte hier een inschattingfout.”

„Ik blijf ervan overtuigd dat de markteconomie op termijn en op voorwaarde van goede begeleiding de beste garantie is voor welvaartscreatie”, stelt de prof. Daarbij verwijst hij naar de vroegere communistische landen in Euro-

pa, waar het welvaartspeil nu gevoelig toeneemt. Al erkent hij dat er een moeilijke overgangperiode aan voorafging.

„Hoe dan ook heeft de Wereldbank uit deze fouten geleerd”, vervolgt Nathalie Francken. „Ze houdt nu veel meer rekening met de plaatselijke toestanden. Geeft de lokale regeringen en bestuurders veel meer ruimte. De ngo's zijn almaar vaker echt betrokken partij en partners, en niet langer wordt alles vanuit de centrale instelling gepland. Al zijn er nog problemen.”

Uit eigen ervaring weet Francken dat de nieuwe aanpak best wel resultaten oplevert. Zij deed voor haar thesis onderzoek naar het onderwijs in Madagascar, één van de armste landen. Veldwerk ter plaatse leerde haar hoe de steun van de Wereldbank voor die straatarme bevolking wel degelijk het verschil maakt. Ook voor de strijd tegen de armoede en voor het bereiken van de millenniumdoelstellingen.

Toch blijven we met de vraag zitten of zo'n instelling wel nodig is. Onze gesprekspartners aarzelen even. „Je moet natuurlijk weten dat vooral de armste landen afhankelijk zijn van de bank. Zodra een land een iets betere plaats inneemt in de rangschikking van kredietwaardigheid, kan het op de privémarkt geld ontfangen, en daar worden geen voorwaarden gesteld. De Wereldbank doet dit wel. En al liep dat in het verleden wel eens fout, het heeft ook voordelen. Zo worden garanties gevraagd voor maatregelen tegen de corruptie, voor het milieu, voor duurzaamheid. Ook moet het geld de bevolking ten goede komen. Voorwaarden die er echt wel toe doen. Vergelijk maar eens met bijvoorbeeld Sudan. Dat ontleent niet langer via de Wereldbank, maar bij China. Het gevolg: het overgrote deel van de middelen wordt geïnvesteerd in bewapening.”

Meer weten over de Wereldbank? Surf naar www.kerknet/kerkenleven/wereldbank.

Vervolg van bladzijde 5

Welke risico's loopt een cannabisgebruiker? Cannabinoiden, het actieve bestanddeel van de drug, werken in op onze hersenen. Geregelde gebruikers kampen niet zelden met concentratiestoornissen en een falend geheugen. Op langere termijn dreigt depressiviteit. Ook acute vergiftiging is een risico, evenals de versterking van algemene onaangename gevoelens.

Gebruikende studenten verwaarlozen makkelijker hun studies, want ze raken uitgeblust. Medisch onderzoek toonde trouwens aan dat cannabisgebruik op jonge leeftijd ingrijpende gevolgen kan hebben. Het remt de ontwikkeling naar een volwassen hersenstelsel, legt soms de groei helemaal stil. Samengevat: cannabis is vooral voor jongeren een risicodrug.

Mythe

De grootste mythe is wellicht dat het spul minder ongezond zou zijn dan tabak. De rook van een joint, meestal cannabis vermengd met tabak, wordt dieper en langer ingeademd. Het teergehalte is bovendien hoger. Dat betekent dat één joint hetzelfde nadelige effect heeft op de longen als het roken van drie tot vijf sigaretten. Er bestaat een hele groep mensen die longproblemen ontwikkelden als gevolg van overmatig roken van cannabis. De Druglijn, die jongeren ook via het internet raadtplegen, waarschuwt zelfs voor het gevaar van het af en toe roken van een jointje. Dit kan immers leiden tot onverantwoorde beslissingen en roekeloos gedrag, net zoals bij het gebruik van alcohol.

Jongeren blijken dus de meest kwetsbare groep, en wat cannabis betreft aan de grootste risico's bloot te staan. Het huidige gedoogbeleid heeft dat probleem niet opgeheven, integendeel. Ouders en jongeren dienen beter geïnformeerd over het goedje en zouden de schadelijke effecten best genuanceerd inschatten.

Daarom zijn de verschillende campagnes van preventie toe te juichen. Zo lanceerden de Vlaamse jeugdorganisaties vorige maand de actie *Drugs in beweging*, om in de sfeer van de vrije tijd cannabisgebruik ter sprake te brengen en aan te pakken. Dat kan allereerst door het opstellen van ondubbelzinnige 'huisregels', heldere grenzen zeg maar. Vervolgens is er voorlichting, wat jeugdleiders die echt tijd maken voor de vragen van jongeren trouwens nu al doen. Tegelijk kunnen groepen af en toe uitdrukkelijke acties van alcohol- en drugspreventie organiseren. Ten slotte moeten ook stappen durven zetten wanneer het misloopt.

Ons besluit: naast een volgehouden campagne om het grote publiek gevoelig te maken voor de gevaren van cannabis dringt zich meer dan ooit een serieuze en onderbouwd maatschappelijk debat op over het gebruik.